

Nr 268.

Av herr **Andersson, Elof, m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete.

I proposition nr 174 har Kungl. Maj:t framlagt förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete.

Den ifrågavarande propositionen avser höjning till 7 procent av det enligt 16 § olycksfallsförsäkringslagen till 5 procent begränsade bidraget till bestridande av omkostnaderna för försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens verksamhet, som skall för varje försäkring i riksförsäkringsanstalten erläggas till statsverket. Därjämte föreslås att de ömsesidiga försäkringsbolag, som bildats jämlikt bestämmelserna i 4 § olycksfallsförsäkringslagen, skola åläggas att, utöver de i förstnämnda lagrum för dem stadgade bidrag av 3 procent, ytterligare till riksförsäkringsanstalten såsom bidrag till denna anstalts utgifter för s. k. okända arbetsgivare årligen inbetala ett belopp motsvarande 1 procent av summan av bolagens försäkringsavgifter.

Beträffande propositionens förslag att försäkringsbolagen sålunda skola erlägga bidrag till riksförsäkringsanstalten bör framhållas följande.

I underdånig skrivelse den 3 juni 1928 anhöll de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening, att Kungl. Maj:t måtte verkställa utredning angående möjligheten av en nedsättning av bolagens nuvarande bidrag till statsverket för bestridande av omkostnaderna för försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens verksamhet. Föreningen torde hava grundat denna sin framställning på det förhållande att enligt grunderna för olycksfallsförsäkringslagen man vid normerandet av förvaltningsbidraget för bolagen allenast borde taga hänsyn till värdet av de förmåner, som beredas dessa bolag genom försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens verksamhet (jfr prop. sid. 19 st. 3). Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 18 januari 1929 uppdragit åt anstalten att i samråd med representanter för försäkringsrådet och de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening utreda frågan, avgav anstalten sådan utredning i underdånig skrivelse den 6 december 1929. Härav framgick, att de kostnader, som bolagens verksamhet åsamkade riksförsäkringsanstalten och försäkringsrådet, kunde beräknas uppgå till 240,500 kronor motsvarande 1.85 procent av de för 1929 uppskattade premierna till bolagen. På grund härav skulle bolagens bidrag kunna nedsättas till högst 2 procent. Att anstalten likväl icke ansåg sig kunna tillstyrka nedsättning berodde därpå, att enligt anstaltens förmenande bolagen borde deltaga i anstaltens

kostnader för s. k. okända arbetsgivare, vilket bidrag enligt anstaltens beräkning kunde anses motsvara 1 procent av bolagens premier. Försäkringsrådet och försäkringsinspektionen, som yttrade sig över riksförsäkringsanstaltens ovannämnda utlåtande, tillstyrkte i underdåniga skrivelser den 10 respektive den 13 januari 1930 sänkning av bolagens bidrag till 2 procent av premierna.

I underdånig skrivelse den 11 december 1930 hemställde de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening, under åberopande av den verkställda utredningen, att Kungl. Maj:t ville till 1931 års riksdag framlägga proposition om sådan ändring av 16 § i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete, att från bolagen utgående bidrag till bestridande av omkostnaderna för försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens verksamhet bestämmes till belopp motsvarande högst 1.5 procent av summan av försäkringsavgifterna. Genom beslut den 4 januari 1932 fann Kungl. Maj:t emellertid de gjorda framställningarna för det dåvarande icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Genom remiss den 25 november 1932 beredde Kungl. Maj:t de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening tillfälle att avgiva utlåtande rörande en av riksförsäkringsanstalten avlåten underdånig skrivelse den 11 november 1932 med anledning av vad av den särskilda granskningsnämnden för undersökning rörande förefintliga möjligheter till besparingar och minskningar i statens utgifter i en den 30 maj 1932 dagtecknad promemoria anförts eller föreslagits beträffande bland annat höjning till 7 procent av den tilläggsavgift av 5 procent, som enligt 16 § olycksfallsförsäkringslagen skall erläggas för varje försäkring i riksförsäkringsanstalten såsom bidrag till bestridande av omkostnaderna för försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens verksamhet.

I sin skrivelse hade riksförsäkringsanstalten på anförda skäl ansett sig icke kunna biträda granskningsnämndens förslag, och hade anstalten såsom motiv härför hävdad, att den nuvarande relationen mellan anstaltens och de ömsesidiga bolagens belastning måste upprätthållas, om anstaltens konkurrensförmåga i förhållande till bolagen skulle kunna bestå. Enligt anstaltens uppfattning skulle en isolerad höjning av tilläggsavgifterna för anstaltens försäkringstagare medföra, att åtminstone större arbetsgivare i stor omfattning skulle övergå till de ömsesidiga bolagen, varigenom anstaltens ställning i försäkringssystemet skulle rubbas. Endast under förutsättning, att belastningen å de ömsesidiga bolagen skulle ökas i motsvarande grad, hade anstalten ansett sig kunna överväga en höjning av tilläggsavgifterna. Anstalten hade fördenskill föreslagit, att den förlust, som för anstalten uppstode genom utgivande av ersättning för olycksfall hos s. k. okända arbetsgivare, d. v. s. sådana, om vilka anstalten vid olycksfallet icke haft kännedom, skulle fördelas på samtliga arbetsgivare, som avsåges i lagen och sålunda även drabba arbetsgivare, som vore delägare i de ömsesidiga bolagen. Detta skulle ernås därigenom, att ömsesidigt bolag skulle för varje räkenskapsår till riksförsäkringsanstaltens olycksfallsförsäkringsfond erlägga

1 procent av summan av försäkringsavgifterna för de under året i bolaget tagna försäkringarna.

I underdånig skrivelse den 14 december 1932 anförde de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening med anledning härav bland annat följande.

Vad först beträffar de för bolagen gällande bidragen, ville föreningen sålunda erinra, att föreningen den 11 december 1930 fäst Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på, att storleken av de bidrag (3 procent av premierna) som det enligt 16 § olycksfallsförsäkringslagen ålåg bolagen att inbetala till statsverket för bestridande av omkostnader för försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens verksamhet, avsevärt överstege de kostnader, som dessa medel voro avsedda att täcka. Bolagens årliga bidrag till riksförsäkringsanstaltens och försäkringsrådets verksamhet utgjorde för närvarande omkring 400,000 kronor, under det att de kostnader, bolagen för denna verksamhet åsamka statsverket, icke ens med anstaltens beräkningsmetod kunnat beräknas till högre belopp än 240,500 kronor. Skillnaden mellan de båda beloppen eller minst 160,000 kronor motsvarade mer än väl det av riksförsäkringsanstalten ifrågasatta bidraget från bolagen till anstaltens fonder för s. k. okända arbetsgivare, vilket av anstalten beräknats till 1 procent av bolagens premier eller till omkring 130,000 kronor. Då bolagens förvaltningsbidrag sålunda redan nu även omfattade den av riksförsäkringsanstalten föreslagna höjningen, och då, såsom framgår av vad ovan anförts, *detta bidrag, även om avgift för s. k. okända arbetsgivare inräknades, snarare borde sänkas än höjas*, fann styrelsen sig icke kunna förorda bifall till det ifrågasvarande av anstalten framlagda förslaget.

Då Kungl. Maj:t i ovannämnda proposition nu föreslår, att bolagen likväl skola lämna bidrag för s. k. okända arbetsgivare, ehuru, som framgår av vad ovan anförts, *så redan realiter sker*, om ock bidraget icke inbetalas direkt till anstalten utan till statsverket, så torde detta uteslutande bero därpå, att Kungl. Maj:t ansett sig böra godtaga anstaltens påstående, att en isolerad höjning av tilläggsavgifterna för anstaltens försäkringstagare skulle rubba »anstaltens ställning i försäkringssystemet».

Beträffande vad riksförsäkringsanstalten i detta sammanhang anfört har av bolagens förening i skrivelse den 14 december 1932 framhållits (prop. sid. 37 st. 3), att det mellan anstalten och bolagen icke kunde vara fråga om konkurrens i affärsmässig mening. Bolagen utövade ju sin verksamhet utan avsikt att bereda någon vinst åt delägarna på annat sätt än att, genom billig förvaltning samt propaganda för vidtagande av skyddsåtgärder till minskande av olycksfallsfrekvens och dylikt, i möjligaste mån nedbringa försäkringskostnaderna för de i bolagen försäkrade företagen. Att bolagen liksom riksförsäkringsanstalten arbetade för ökning av sin klientel vore helt naturligt med hänsyn till vikten av försäkringsriskens utjämning, och i detta hänseende komme anstalten, vilkens premieinkomst för det dåvarande vore större än bolagens sammanlagda premieinkomst, även efter en eventuell

höjning av tilläggsavgifterna fortfarande att i sin »konkurrens» med bolagen vara på den säkra sidan.

Riksförsäkringsanstaltens förmåner såsom statsanstalt äro för övrigt så betydande, att även med ifrågavarande höjning av bidraget för anstalten någon fara för att försäkringstagare i större utsträckning av denna anledning skulle övergå till bolagen torde vara utesluten. Staten kommer ju fortfarande att betala anstaltens förvaltningskostnader i den mån dessa icke täckas av de föreslagna avgifterna av 7 procent å försäkringsavgifterna. Bolagen å sin sida belastas med sina egna förvaltningskostnader, uppgående till i genomsnitt 10 procent av försäkringsavgifterna samt nuvarande tilläggsavgifter av 3 procent å dessa avgifter. Relationen mellan belastningen av å ena sidan anstaltens försäkringstagare och å andra sidan bolagens blir sålunda 7:13. Härtill kommer att enligt bestämmelserna i 16 § olycksfallsförsäkringslagen anstalten beredes förmånen av att, därest arbetsgivare icke på föreskrivet sätt erlägger honom påförda försäkringsavgifter, dessa skola av statsverket förskjutas. Den nettoutgift, som staten härigenom förorsakas, uppgick för budgetåret 1931/32 till 535,000 kronor (se prop. nr 1, femte huvudtiteln sid. 38). Bolagens förlust med anledning av att avtalade försäkringsavgifter icke kunnat tillfullo indrivas kan för motsvarande tid beräknas till cirka 100,000 kronor. Vidare bör framhållas, att medan bolagen hava att själva bära utgifter för porto samt kostnader för uppbörd av försäkringsavgifterna, anstalten åtnjuter portofrihet samt äger befogenhet anlita uppbördsväsendet för den synnerligen kostsamma uppbörden hos mindre arbetsgivare. De förmåner, som anstalten i detta avseende åtnjuter, torde kunna uppskattas till högst betydande belopp. Det bör ävenledes framhållas, att till riksförsäkringsanstalten under löpande kalenderår utan vidare överföras övervägande antalet företag, som under året blivit arbetsgivare eller vilkas försäkring i något av bolagen på grund av företagets ombildning eller annan anledning upphört. Icke minst bör framhållas den ytterst betydande förmån för anstalten, som ligger i det förhållande, att det ojämförligt största antalet av anstaltens försäkringstagare av anstalten påföres försäkringsavgifter, vilkas storlek blivit av anstalten, utan föregående underhandling med försäkringstagaren, bestämd. Den säkerhetsmarginal, som härigenom uppstår för anstaltens försäkringsverksamhet, torde ävenledes kunna uppskattas till betydande belopp.

Slutligen bör framhållas, att den enligt förslaget riksförsäkringsanstalten tillkommande rätten att vid tilläggsavgiftens bestämmande kunna taga hänsyn ej endast till försäkringsavgiftens belopp utan jämväl till den förvaltningskostnad, försäkringen kan antagas komma att föranleda, i själva verket kommer att, vilket försäkringsrådet även framhåller, öka anstaltens konkurrenskraft (prop. sid. 41 st. 2).

Av vad sålunda i korthet anförts torde framgå, att den av Kungl. Maj:t ifrågasatta höjningen av bolagens bidrag icke kan motiveras av vad riksförsäkringsanstalten anfört angående dess ställning i försäkringssystemet utan

allenast skulle, vilket ej heller i propositionen uttryckligen jävas, verka såsom en synnerligen betänkligen orättvisa mot bolagens försäkringstagare.

Med anledning härav få vi hemställa,

att riksdagen icke måtte bifalla Kungl. Maj:ts förslag, vad detsamma avser tillägg till 29 § i olycksfallsförsäkringslagen.

Stockholm den 7 mars 1933.

Elof B. Andersson.

Fritiof Gustafson.

B. v. Stockenström.

Anton Pettersson.

Petrus Nilsson.

K. J. Gustafsson.
